

обставини. Другі провести особисто слідчий не має можливості, а, отже, доручення їх проведення насправді є не його правом, а його обов'язком, а право на проведення таких дій є декларативним, таким, що на практиці реалізованим бути не може.

Лоскутов Тимур Олександрович
завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін
Криворізького навчально-наукового інституту
Донецького державного університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

1. Умови правового режиму воєнного стану в Україні вимагають застосування спеціальних (особливих) процесуальних нормативних приписів, зміст яких дозволяє виконання завдань кримінального провадження та досягнення мети кримінального судочинства в обстановці проведення бойових дій.

2. У розділі IX-1 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) містяться спеціальні процесуальні норми, предметом правового регулювання яких є особливий режим кримінального провадження під час воєнного стану. Нормативні положення розділу IX-1 КПК України мають бути максимально адаптовані до обставин та умов ведення воєнних дій для забезпечення ефективного та справедливого досудового розслідування та судового провадження.

3. Ведення воєнних дій значно ускладнює реалізацію окремих гарантій прав, свобод і законних інтересів під час кримінального провадження. В умовах воєнного стану іноді важко забезпечити здійснення судового контролю за дотриманням прав, свобод і законних інтересів у ході досудового розслідування. Реалізація судового контролю в обстановці воєнного стану унеможлиблюється конкретною ситуацією виконання бойових дій. Тому цілком закономірним є тимчасова вимушена заміна судового контролю на прокурорський нагляд за проведенням окремих слідчих (розшукових) дій, застосуванням деяких заходів забезпечення кримінального провадження, у тому числі запобіжних заходів.

4. Попри розширення предмету регулювання ст. 615 КПК України у частині збільшення процесуальних засобів, рішення про реалізацію яких може прийняти керівник прокуратури замість слідчого судді в умовах воєнного стану, необхідно наголосити, що система вказаних процесуальних засобів є недосконалою. Включені у зміст п. 2 ч. 1 ст. 615 КПК України статті КПК України не охоплюють усіх потрібних процесуальних дій та заходів забезпечення кримінального провадження, застосування яких може знадобитися в обстановці проведення воєнних дій.

Недосконалість правової регламентації змісту п. 2 ч. 1 ст. 615 КПК України може обумовлювати проблеми щодо доказування обставин вчинення кримінальних правопорушень та забезпечення належної поведінки підозрюваних у кримінальних провадженнях під час воєнного стану

5. Крім дефектності правового регулювання тимчасової вимушеної заміни судового контролю на прокурорський нагляд щодо деяких процесуальних засобів в умовах воєнного стану, потрібно зупинитися на недосконалісті змісту та структури всього розділу IX-1 КПК України.

Прагнення законодавця врегулювати всі особливості кримінального процесу в умовах воєнного стану в трьох статтях КПК України (ст.ст. 615, 615-1, 616) призвело до проблем нормативної регламентації розділу IX-1 КПК України. Предметом правового регулювання вказаного розділу КПК України не охоплюються важливі особливості кримінального провадження. Зокрема, змістом ст.ст. 615, 615-1, 616 КПК України не регулюються особливості застосування загальних засад (принципів) кримінального процесу в обстановці воєнного стану.

6. Не сприяє результативності кримінального провадження під час воєнного стану правова регламентація особливостей такого провадження поза межами розділу IX-1 КПК України (наприклад, ч. 1 ст. 117, ч.ч. 6, 8 ст. 176, п. 4 ч. 1 ст. 280, ч. 2 ст. 236 КПК України). Цей спосіб правового регулювання ускладнює діяльність суб'єктів кримінального процесу, внаслідок чого останні можуть робити помилки у перебігу досудового та судового провадження в обстановці воєнного стану.

7. Правова регламентація кримінального провадження в умовах воєнного стану потребує удосконалення шляхом внесення змін та доповнень до розділу IX-1 КПК України. Насамперед, необхідно змінити структурну будову зазначеного розділу кримінального процесуального закону, включити до його змісту всі особливості кримінального провадження під час воєнного стану, що містяться в інших розділах КПК України. Окрім того, слід внести доповнення до процесуальних приписів розділу IX-1 КПК України, а саме передбачити на законодавчому рівні особливості кримінального судочинства під час дії правового режиму воєнного стану щодо загальних засад кримінального процесу, заміни судового контролю на прокурорський нагляд стосовно проведення слідчих (розшукових) дій, застосування заходів забезпечення кримінального провадження, у тому числі запобіжних заходів тощо.

8. В результаті здійсненої загальної характеристики правового регулювання кримінального провадження в обстановці воєнного стану можна констатувати, що зміст правової регламентації кримінального процесу в умовах воєнного стану потребує нормативного доопрацювання.

